

AMELIA DZIURDA-MULTAN
Katedra Pedagogiki Specjalnej
w Instytucie Pedagogiki KUL

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
„EDUKACJA OSÓB Z USZKODZENIAMI SŁUCHU –
NOWE WYZWANIA DLA LOGOPEDÓW I PEDAGOGÓW”
LUBLIN, 18-19 LISTOPADA 2006 ROKU

Jesienią 2006 roku Centrum Edukacji Nieślyszących i Słabosłyszających oraz Podyplomowe Studium Surdopedagogiki KUL zorganizowało ogólnopolską konferencję naukową, której adresatami byli surdologopedzi, surdopedagodzy i audioprotetycy. Konferencja odbyła się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Dokonując uroczystego jej otwarcia, dziekan Wydziału Nauk Społecznych KUL, prof. dr hab. Andrzej Sękowski, wyraził podziw dla osób, które dążą do wykorzystania w edukacji osób z uszkodzeniami słuchu najlepszych metod i urządzeń technicznych. Program konferencji składał się z siedmiu sesji tematycznych.

Sesję I: „Wczesna kompleksowa i ustawiczna stymulacja rozwoju dziecka z uszkodzeniem słuchu” rozpoczęło wystąpienie dr hab. Jagody Cieszyńskiej, prof. AP z Instytutu Filologii Polskiej AP w Krakowie, która w referacie „Stymulacja rozwoju nieślyszących dzieci w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym” przedstawiła najważniejsze założenia wczesnej nauki czytania jako stymulacji rozwoju dzieci z zaburzeniami komunikacji językowej. Autorka dowiodła, że symultaniczno-sekwencyjna wczesna nauka czytania ułatwia dziecku dotarcie do struktury fonemowej języka, poznanie reguł morfologicznych, morfonologicznych i składniowych. Umożliwia równocześnie prowadzenie stymulacji rozwoju funkcji słuchowych i wzrokowych zgodnie z etapami ich kształtowania się u dzieci zdrowych. Wystąpienie mgr Agnieszki Pankowskiej z Międzynarodowego Centrum Słuchu i Mowy Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie (referat: pt. „Zagadnienia implantacji dzieci w wieku wczesnoszkolnym”; współautorzy tekstu: L. Kłonica, A. Wąsowski) związane było z doświadczeniami, jakie towarzyszą pracy specjalistów z Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu. Koncentrując się na umiejętnościach językowych i komunikacyjnych małych pacjentów IFiPS, prelegentka zwróciła uwagę na konieczność trafnego określenia celów rehabilitacji słuchu i mowy oraz wskazania czynników, które wpływają na efekty podejmowanych działań. Ilustracją wystąpienia stały się fragmenty nagrań z zajęć prowadzonych z kilkorgiem pacjentów, u których operacja wszczepienia implantu ślimakowego została przeprowadzona u progu decyzji o rozpoczęciu edukacji szkolnej. Sesję I zamknął referat pt. „Wczesna rehabilitacja i szkoła specjalna – kontynuacja czy sprzeczność”. Wygłosiła go dr Justyna Leszka

z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Prelegentka, odwołując się do własnych doświadczeń dydaktycznych z pracy z dziećmi niesłyszącymi, podjęła tematykę działań edukacyjnych podejmowanych obecnie przez szkoły specjalne dla dzieci i młodzieży z uszkodzeniami słuchu.

Sesję II: „Dziecko z uszkodzonym narządem słuchu i jego rodzina”, rozpoczęło wystąpienie „Prawidłowo funkcjonujący słuch i pełna radości aktywność zawodowa – to istotne predykatory stymulujące rozwój mowy i języka u dzieci z uszkodzeniami neurologicznymi w wieku od 0 do 5 lat”. Jego autorka, dr Elżbieta Maria Minczakiewicz z Akademii Pedagogicznej w Krakowie, zwróciła uwagę na kwestię uszkodzeń neurologicznych osłabiających lub opóźniających rozwój funkcji percepcyjno-motorycznych i funkcji słuchowych dziecka. Autorka referatu zaproponowała proste zabawy stymulujące rozwój funkcji słuchowych, które mogą wykorzystywać rodzice dzieci z opóźnieniem rozwoju funkcji percepcyjno-motorycznych. Kolejnym wystąpieniem był referat pt. „Rola języka wspólnoty komunikacyjnej w wychowaniu dzieci z uszkodzeniami słuchu”, który wygłosiła dr hab. Kazimiera Krakowiak, prof. KUL, reprezentująca Instytut Pedagogiki tej uczelni. Celem referatu była analiza sytuacji dzieci niesłyszących wychowujących się w specjalnej (sztucznej) wspólnocie komunikacyjnej. Autorka przedstawiła składniki i cechy systemu komunikacyjnego, rozwijającego się w środowisku szkoły specjalnej dla dzieci niesłyszących i słabosłyszących. Podkreśliła, że używanie języka migowego i „polszczyzny głuchoniemskiej” umożliwi wprawdzie swobodną komunikację w szkolnej wspólnocie komunikacyjnej, ale przyczynia się do społecznego wykluczenia niesłyszących. Za szczególnie niebezpieczne dla ich rozwoju uznała wykluczenie z rodzin pochodzenia i wynikające z tego sieroctwo społeczne. Kolejna prelegentka, dr Grażyna Gunia z Katedry Pedagogiki Specjalnej AP w Krakowie, w referacie „Rodzice partnerem w terapii logopedycznej dziecka z wadą słuchu”, przywołała fakt, że choć zasada świadomego udziału rodziców jako partnerów w terapii logopedycznej dziecka z wadą słuchu jest znana od lat, nadal często jest ona niedoceniana. Z badań własnych autorki wynika, że rodzice oczekują pomocy, opieki i wsparcia w radzeniu sobie w sytuacji trudnej, związanej z niepełnosprawnością słuchową ich potomka. Tematykę tę poruszyła również mgr Arleta Kucharczyk z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zielonej Górze. Zaprezentowała ona wystąpienie pt. „Wsparcie społeczne – źródło siły i kompetencji rodziców dzieci z uszkodzeniami słuchu”. Autorka opisała wycinek rzeczywistości doświadczanej przez rodziców dzieci z uszkodzeniami słuchu. Dane uzyskała w badaniach w grupie rodzin wychowujących dzieci z uszkodzeniami słuchu. Wypowiedzi rodziców umożliwiły skategoryzowanie – nie zawsze uświadamianych sobie przez badanych – potrzeb wsparcia informacyjnego (poznawczego), emocjonalnego i potrzeby pomocy materialnej. Sesję II zamknął referat mgr Aleksandry Borowicz z Instytutu Pedagogiki KUL „O potrzebie badań nad stresem rodzicielskim”. Autorka stwierdziła w nim, że zagadnienie stresu rodzicielskiego jest istotne ze względu na specyfikę wpływu emocjonalnej kondycji rodzica na osobę dziecka oraz sposobów pomocy rodzinie. Uszkodzenie słuchu dziecka jest silnym stresorem dla członków rodziny i wywiera istotny wpływ na ich funkcjonowanie. Analizowanie specyfiki profilu stresu rodziców może prowadzić do

wykrycia wytycznych będących kluczem do lepszego rozumienia problemów przeżywanych przez rodziców niesłyszącego dziecka.

Sesję III – „Programy i efekty opieki logopedycznej” – otworzył referat pt. „Realizacja funkcji języka jako przejaw nabywania kompetencji językowej i komunikacyjnej u dzieci z uszkodzeniami słuchu”. Wygłaszająca go dr Agnieszka Dłużniewska (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 dla Dzieci ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi w Płocku) mówiła, iż przyswajanie języka przez małe dziecko z uszkodzonym słuchem jest możliwe dzięki interakcjom społecznym, w których ono aktywnie uczestniczy. Gotowość do nawiązywania interakcji ujawnia się pod wpływem adekwatnych do poziomu dziecka działań dorosłych. Przejawem rozwoju językowego małego człowieka staje się realizacja funkcji języka za pomocą dostępnych mu, początkowo niejęzykowych, a następnie językowych, środków wyrazu. Drugim referatem tej sesji było wystąpienie mgr Renaty Kołodziejczyk z Instytutu Pedagogiki KUL, poświęcone problemowi rozwoju: „Kompetencje językowe dzieci niesłyszących rozpoczynających edukację szkolną”. Oceny poziomu tej kompetencji są różnie formułowane, w zależności od orientacji teoretycznych badaczy oraz wykorzystywanych do badań metod i narzędzi. Prelegentka przyjęła pogląd o kreatywności językowej niesłyszących. W tym kontekście, przytaczając próbki wypowiedzi dziecięcych, dokonała ich analizy lingwistycznej. Analiza ta umożliwiła ujawnienie innowacji językowych zwłaszcza w obrębie składni. Kolejnym punktem sesji było wystąpienie dr Ewy Muzyki z Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS w Lublinie (tytuł referatu: „Program pracy z dzieckiem niesłyszącym, czyli o czym powinien pamiętać logopeda”). W referacie została podjęta problematyka programowania językowego osób niesłyszących. Autorka dowiodła (na podstawie przeprowadzonych prób eksperymentalnych w szkołach dla dzieci niesłyszących oraz na podstawie zgromadzonego w trakcie zajęć terapeutycznych materiału językowego), że w kształceniu językowym osób niesłyszących niedoceniane są ćwiczenia słowotwórcze. W dalszej części sesji III znalazł się referat „Wymowa dzieci niesłyszących posługujących się fonogestami”, przygotowany przez dr Anitę Trochymiuk z Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS w Lublinie. Prelegentka, odwołując się do badań własnych, skupiła się na analizie akustycznej głosek języka polskiego, artykułowanych przez osoby z głębokimi uszkodzeniami słuchu, i udowodniła, że stosowanie metody fonogestów umożliwia niesłyszącym dotarcie do systemu fonologicznego polszczyzny. Wykorzystaniu tej metody poświęcony był również referat pt. „Zastosowanie metody fonogestów w nauczaniu języków obcych – podejście eksperymentalne” mgr Olgi Grabowskiej z Instytutu Psychologii KUL. Autorka stwierdziła, że ucząc się języka obcego, uczniowie próbują odzyskać utraconą zdolność różnicowania dźwięków mowy w obcym języku. Opanowanie tej sprawności wymaga od nich umiejętności odróżniania głosek podobnych w języku obcym, a równocześnie często nieobecnych w ich języku ojczystym. Ponieważ tę samą umiejętność różnicowania umożliwia metoda fonogestów, wprowadzono ją do nauczania języka obcego i przyniosło to pozytywne rezultaty. Sesję tę zakończyło wystąpienie pt. „Problemy diagnozy i terapii sprzężonych zaburzeń mowy u dziewczynki z zespołem poróżyczkowym”, przygotowane przez dr Jolantę Panasiuk (Zakład Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS w Lublinie) oraz dr Marię

Kaczyńską-Haładyj (Oddział Neuropsychiatrii Dziecięcego Szpitala Neuropsychiatrycznego 20 w Lublinie). Autorki zaprezentowały analizę przypadku. Obraz zaburzeń językowych u dziewczynki nie był typowy dla żadnej ze zdiagnozowanych jednostek patologii mowy. Jednocześnie sprzężone trudności dziecka uniemożliwiały mu samodzielne funkcjonowanie w systemie szkolno-rówieśniczym. Postępowanie terapeutyczne w tym przypadku wymagało podejścia indywidualnego, a prowadzony kompleksowo program terapii bazował na biologicznych prawach warunkujących jego przyswajanie w ontogenezie. Ilustracją wystąpienia stały się fragmenty nagrań z zajęć prowadzonych z dziewczynką.

Sesję IV: „Organizacja i metody kształcenia dzieci i młodzieży z uszkodzeniami słuchu” otworzyło wystąpienie prof. dr hab. Józefa Stachyry z Instytutu Psychologii UMCS w Lublinie („Znaczenie diagnozy psychologicznej w procesie rewalidacji dzieci z uszkodzonym słuchem”). Profesor wyjaśnił, że w rewalidacji dziecka z uszkodzonym słuchem uwzględniamy aspekt medyczny, psychologiczny, logopedyczny, a także pedagogiczny. Biorąc pod uwagę aspekt psychologiczny, należy dokonać diagnozy (oceny) środowiska wychowawczego, szczególnie ważne są tu postawy rodziców i najbliższego otoczenia dziecka. Istotna jest psychologiczna ocena samego dziecka, jego osobowość, rozwój intelektualny, emocjonalny, społeczny, motoryczny. Często nieodzowne stają się badania neuropsychologiczne, wskazujące na miejsce uszkodzenia tkanki mózgowej. Kompleksowy zakres badań psychologicznych, sukcesywnie wykonywanych, ukierunkowuje i usprawnia proces rewalidacji dziecka z uszkodzonym słuchem. Kolejny referat – „Edukacja dzieci z głębokim ubytkiem słuchu w szkole podstawowej – bajki i legendy, lektury szkolne” – wygłosiły mgr Marianna Krawiec i mgr Dorota Dańska ze Specjalnego Ośrodka Diagnozy i Rehabilitacji PZG w Radomiu. Celem autorek było zaprezentowanie rezultatów pracy z dziećmi z głębokimi ubytkami słuchu, podjętej w ramach autorskiego programu „SŁUCHAM – MÓWIĘ – CZYTAM – ROZUMIEM”. Rozwiązaniem nowatorskim były w nim opracowane przez autorki teksty dostępne językowo, tzn. teksty będące nośnikiem najważniejszych informacji, sformułowane w sposób zrozumiały dla dziecka z niepełną kompetencją językową. Program ten ułatwił dzieciom realną integrację edukacyjną, która ma istotne znaczenie dla integracji społecznej. Efekty uzyskane w ciągu pięciu lat pracy są zadowalające, umożliwiając też obalenie mitu, według którego literatura jest niedostępna dla większości z dzieci z uszkodzeniami słuchu. W sesji tej zaplanowano również wystąpienie dr Aliny Maciejewskiej i mgr Aldony Uziebło z Ośrodka Logopedycznego Akademii Podlaskiej w Siedlcach pt. „Definiowanie wyrazów przez studentów z uszkodzonym słuchem”. Zostały w nim przedstawione częściowe wyniki badań z zakresu sprawności definiowania wyrazów przez studentów z uszkodzonym słuchem (wykorzystano wzory stosowane w badaniach kognitywnych). Celem dociekań autorek była próba odtworzenia językowego obrazu świata osób, które – z racji uszkodzenia słuchu – opanowują kompetencje i sprawności językowe w inny sposób niż słyszący. Kolejne wystąpienie zaprezentowała dr Małgorzata Zaborniak-Sobczak (Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego; Szkoła Podstawowa nr 2 w Rzeszowie). W referacie „Wspólne kształcenie uczniów z wadą słuchu i uczniów słyszących” prelegentka stwierdziła, że integracja szkolna uczniów z wadą słuchu przyniesie większe

korzyści, jeśli skupiona będzie na aspekcie wychowawczym szkoły, mniej na aspekcie dydaktycznym. Ponadto szkolnictwo specjalne musi się rozwijać i dostosowywać do obecnych warunków gospodarczo-społecznych w naszym kraju. Sesję IV zakończyło wystąpienie o. mgr. Wojciecha Turskiego z Ewangelickiego Centrum Diakonii i Edukacji we Wrocławiu. Wygłosił on referat pt. „Wykorzystanie systemu językowo-migowego w katechezie dzieci i młodzieży niesłyszącej”, w którym podzielił się własnymi doświadczeniami z kilkuletniej pracy katechetycznej z dziećmi i młodzieżą z uszkodzeniami słuchu. Ojciec Turski stwierdził, że system językowo-migowy ma swoje ważne miejsce w katechezie i w duszpasterstwie niesłyszących, gdzie traktowany jest głównie jako sposób porozumiewania się. Czym innym jest jednak porozumiewanie się z osobami niesłyszącymi, a czym innym ich nauczanie, przekaz pewnych wiadomości, które uczniowie zapamiętają i wykorzystają w swoim życiu. Trudno dziś ocenić, jaką rolę w nauczaniu spełni system językowo-migowy, będący kodem ograniczonym.

Sesja V, „plakatowa”, wzbudziła duże zainteresowanie odbiorców z uwagi na ważność podejmowanych tematów, będących ideą przewodnią każdego z nich. Niestety, streszczenie tematyki plakatów wykracza poza ramy niniejszego sprawozdania.

Sesja VI, „Osoba niesłysząca i jej kompetencje” – odbyła się w niedzielne przedpołudnie. Zainicjował ją referat „Gdzie jest moje prawdziwe Ja? – świat emocji młodzieży głuchej ze słyszących rodzin”, powstały na podstawie badań przeprowadzonych przez mgr Joannę Kobosko (Międzynarodowe Centrum Słuchu i Mowy Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie). Według autorki przyjęcie perspektywy interpersonalnej rozwoju i patologii dziecka oraz uwzględnienie jej w badaniach diady matka-dziecko pozwala zobaczyć, jak w wybranej „badawczo” rzeczywistości znajduje odzwierciedlenie wynikający z niej model teoretyczny. Rzeczywistość tę wyznaczają w podjętych badaniach słyszące matki i ich głuche dzieci (adolescenci), a tym samym – sama głuchota, która staje się uwikłana w rozwój tożsamości macierzyńskiej matek i tożsamości osobowej dziecka, jak i jego patologię. Kolejny referat („Nazywanie emocji i uczuć w tekstach dzieci niesłyszących”) wygłosiła mgr Zdzisława Orłowska, reprezentująca Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Krakowie. Celem autorki było przedstawienie językowego opisu emocji i uczuć w tekstach uczniów niesłyszących. Według prelegentki należy skupić się na bogaceniu języka uczniów niesłyszących w zakresie słownictwa. Obecnie ich zasób słów uniemożliwia im budowanie hierarchii wartości, odróżnianie dobra od zła, jak również rozwiązywanie problemów życiowych, komunikowanie o własnych stanach emocjonalnych i interpretację emocji przeżywanych przez inne osoby. Następny referat („Kompetencja pojęciowa dzieci niesłyszących”) zaprezentował dr Marcin Białas z Akademii Świętokrzyskiej im. Kochanowskiego w Kielcach, który omówił autorską Metodę Szybkiego Wzbogacania Kompetencji Językowo-Kulturowej i Pojęciowej, wzorowaną na metodzie Robina Callana. Prelegent wyjaśnił, że dostosowanie tej metody do potrzeb dzieci niesłyszących nie stanowiło jedynie prostej transpozycji, gdyż inne są potrzeby i możliwości słuchaczy. Początkowo metoda stosowana była eksperymentalnie na lekcjach religii, jednakże dostosować ją można także do innych przedmiotów humanistycznych. W dalszej części sesji głos zabrała mgr Joanna Putkiewicz z Międzynarodowego Centrum Słuchu i Mowy Insty-

tutu Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie. Na wstępie swego wystąpienia pt. „Dziecko z częściową głuchotą w aspekcie relacji szkolnych i rówieśniczych” (współautorzy tekstu: A. Piotrowska, A. Lorens, A. Pankowska, A. Obrycka, H. Skarżyński) prelegentka wyjaśniła, że obecnie pod opieką Centrum pozostaje ośmioro implantowanych dzieci w wieku od 4 do 12 lat z częściową głuchotą, u których brak czułości słuchu dla wysokich częstotliwości w znaczący sposób ograniczał możliwość rozumienia mowy na drodze słuchowej. Trudności wynikające z braku świadomości problemu i późno postawionej diagnozy w istotny sposób wpływały na funkcjonowanie dziecka, obniżając jakość jego relacji z otoczeniem. W sytuacji tych pacjentów postawienie diagnozy i zastosowanie leczenia metodą implantu ślimakowego stało się szansą na odbudowę pełnej, skutecznej i efektywnej komunikacji dziecka z otoczeniem. Kolejnym referentem była dr Marta Korendo (Akademia Pedagogiczna, Kraków). Wystąpienie autorki pt. „Jak niesłyszący piszą o sobie? Analiza przykładów” odnosiło się do tekstów napisanych przez niesłyszących gimnazjalistów ze szkoły specjalnej. Zebrany materiał świadczył o niskim poziomie kompetencji językowych i komunikacyjnych niesłyszącej młodzieży, unaoczniał ponadto, jakie mogą być jej perspektywy edukacyjne i zawodowe. Kontekst rozważań autorki stanowiła filozofia dialogu i filozofia odpowiedzialności. W tej sesji (referat pt. „Kompetencje komunikacyjne dziecka z wadą słuchu a jego poziom zdolności twórczych”) wystąpiła również dr Marzena Klaczak (Akademia Pedagogiczna, Kraków), która odwołała się do własnych doświadczeń z pracy z dziećmi z uszkodzeniami słuchu. Autorka tekstu skupiła się na interakcjach między kompetencjami komunikacyjnymi dzieci z uszkodzeniami słuchu a ich aktywnością twórczą. Badania przeprowadzone przez prelegentkę mogą stanowić bardzo cenne wnioski do programowania działań edukacyjnych, podejmowanych obecnie przez szkoły specjalne i integracyjne.

Kończącą część konferencji stanowiła sesja VII poświęcona wsparciu społecznemu młodzieży i dorosłych osób z uszkodzeniami słuchu. Otworzyło ją wystąpienie pt. „Organizacja wsparcia dla studentów z uszkodzonym słuchem w Akademii Podlaskiej” autorstwa mgr Beaty Gulati – dyrektora Centrum Kształcenia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Akademii Podlaskiej w Siedlcach. Autorka referatu mówiła, że już od ponad 16 lat Akademia Podlaska kształci osoby niepełnosprawne w systemie integracyjnym (obecnie jest 256 studentów niepełnosprawnych, w tym 92 osoby z dysfunkcją narządu słuchu). W oddziaływaniach uczelni prelegentka wyodrębniła trzy okresy: pre-student, student i post-student. W pierwszym okresie istotne jest rozpoznanie predyspozycji potencjalnych studentów. Etap drugi to czas studiowania, czyli najszerzych oddziaływań uczelni. Według autorki uczelnia zapewnia studentom możliwość korzystania i przeszkolenia w zakresie obsługi urządzeń FM. Ponadto w zajęciach biorą udział tłumacze języka migowego, organizowane są zajęcia z języka polskiego, angielskiego, a także indywidualna terapia logopedyczna. Etap post-student to kontakty z absolwentami. Na zakończenie prelegentka przyznała, że placówka jest dumna z efektów swych działań, ale i pełna pokory w zdobywaniu nowych doświadczeń i udoskonalaniu działalności Centrum Edukacji Niesłyszących i Słabosłyszących mówiła mgr Renata Kołodziejczyk (współautorki referatu: dr hab. Kazimiera Krakowiak – prof. KUL, mgr Aleksandra Bo-

rowicz). Wystąpienie miało formę sprawozdania z działalności CENiSS, funkcjonującego od 2005 roku przy Katedrze Pedagogiki Specjalnej KUL. Inspiracją do organizowania pomocy studentom niesłyszącym był fakt rozpoczęcia studiów wyższych przez kilka osób prelingwalnie niesłyszących. W referacie zaprezentowane zostały cele oraz formy działalności CENiSS; wśród najważniejszych form pracy wymieniono organizowanie systematycznej pomocy dla wszystkich chętnych studentów z uszkodzeniem narządu słuchu, prowadzenie Podyplomowego Studium Surdopedagogiki, Studium Umiejętność Komunikowania się z Niesłyszącymi i Słabosłyszącymi, organizację seminariów i konferencji naukowych oraz kursów metody fonogestów. Zamknięciem sesji był referat dr Ewy Domagały-Zyśk (KUL, Lublin) „Lektorat języka angielskiego dla niesłyszących studentów KUL”, w którym autorka podzieliła się własnymi doświadczeniami dydaktycznymi i stwierdziła, że nie ma psychologicznych czy metodologicznych przeszkód uniemożliwiających osobom niesłyszącym nauczanie języków obcych. Prelegentka podkreśliła, że ogromny wpływ na efekty pracy dydaktycznej wywiera motywacja studentów, chęć komunikowania się z innymi oraz ich zainteresowania i uzdolnienia, o których można opowiadać także w języku angielskim.

Należy podkreślić, że uczestnicy konferencji przygotowywali swoje referaty w formie prezentacji multimedialnych, ponadto większość wystąpień była tłumaczona na język migowy oraz transliterowana z fonogestami. Dzięki temu konferencja stała się jedną z nielicznych, w której uczestniczyły osoby niesłyszące. Satysfakcjonująca była również obecność protetyków słuchu z firm Acfon i Geers, którzy dołożyli wszelkich starań, aby uczestnicy konferencji mogli zapoznać się z funkcjonowaniem aparatów i innych urządzeń technicznych stosowanych przez osoby niesłyszące.